

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Stockholm den 20 januari 1943.
Överlämnas jämte bilaga för kännedom
till Majoren C. von Horn, Kungl. Järn-
vägsstyrelsen.

R. Rindli

S. F. Chef för Politiska Afdelningen.

Avskrift.

Landsfiskalskontoret

Kiruna

Till Kungl. Utrikesdepartementet, S t o c k h o l m.

Åberopande telefonsamtal den 31 december 1942 angående de tyska permittenttågen och enligt därvid avgivet löfte får jag härmed värdsamt överlämna en av mig upprättad P.M. i ärendet. Den torde i viss mån belysa passkontrollens arbets sätt, men skulle Herr Hägglöf vilja hava ytterligare upplysningar, står jag med nöje till förfogande.

Kiruna i landsfiskalskontoret den 9 januari 1943.

/u./ Walter Ericson
landsfiskalsassistent,
föreståndare för passkontrollen
vid Riksgränsen.

ang. passkontrollen vid Riksgränsen avseende de tyska permittent-
tågen.

P.M.

Personalen vid passkontrollen består av landsfiskalassistenten Walter Ericson, Kiruna, föreståndare och

s. landsfiskalen Karl Pålsson, Kiruna, bitr. föreståndare.
Telefon: Ericson, kontoret, Kiruna 6 (kl. 9-17)
bostaden, Kiruna 853
Pålsson, kontoret, Kiruna 6
bostaden, Kiruna 790

Härjante biträdes passkontrollen av statspolis-konstapeln Th.
Lundh i Riksgränsen, som anträffas på telefon Riksgränsen 7.

Kontrollens fortsäende m.m.

Flera samverkande orsaker, bland annat den omständigheten
att passkontrollens personal är bosatt i Kiruna, har gjort det nöd-
vändigt att fördela kontrollen på tvänne orter. Dels Riksgränsen
och dels Kiruna. Kontrollen i Riksgränsen verkställs av konstapel
Lundh och i Kiruna av Pålsson eller undertecknad. Varje i landet
inkommande tåg blir sålunda underkastat dubbelkontroll. Skulle
vid den första kontroll, som tåget underkastas i Riksgränsen, upp-
stå ovisshet i något avseende, underrättas undertecknad omedelbart
telefonledes för att taga ställning till ärendet. Skulle besked
därunder ej kunna avgiyas enast, får tåget passera till Kiruna och
då gångetiden mellan Riksgränsen och Kiruna är över två timmar fin-
nas möjligheter, att under tiden hänskjuta saken till Kungl. Ut-
rikesdepartementet.

Under uppehållet i Kiruna (25 minuter) underkastas tåget kon-
troll avseende i första hand de civila resenärerna. I tåget ingå-
ende godsvagnar kontrolleras, därest dessa ej äro plomberade, enär
det hänt att manskap oöfveligen medfört i dessa. Dessutom utfrå-
gas alltid den svenske kontrollöfveraren eller hans ordonnanser,
ävensom å tåget tjänstgörande järnvägs-poliser, huruvida skäl före-
ligger till närmare granskning av något förhållande berörande tåget.
Innan nödfallsvisering lämnas, kontrolleras å tåget personer på tå-
get och styrkeantalet angives alltid i viseringsbeskedet.

Beträffande kontrollräkningen

Under den tid undertecknad varit föreståndare för passkontroll-
len, har jag ständigt påyrkat, att i landet inkommande permittent-
tåg skulle kontrollräknas, för att man vid eventuellt förekommande
flyktförsök skulle kunna hava den i landet inkommande styrkan exakt
fastställd. Även av andra orsaker måste det anses önskvärt att ha-
va klara besked i det avseendet och hitills hava alla över Riks-
gränsen inkommande permittenttåg kontrollräknats beträffande pas-

sagerareantalet. Med hänsyn till den korta uppehållstiden i Kiruna har kontrollräkningen dock i de flesta fall utförts av det svenska följebefälet eller dess ordonnanser under gångtiden mellan Riksgränsen och Kiruna. Antalet passagerare har därför i regel kunnat fastställas i viseringsbeskedet.

I detta sammanhang anser jag mig böra påpeka, att felaktigheter ofta förekomma i de tyska styrkebeskeden och differenserna ha vid flera tillfällen varit anmärkningsvärt stora. Detta synes mig ännu mera understryka behovet av den kontroll, jag påyrkat. De svenska kontrollofficerarna hava även i stor utsträckning varit införstådda i denna åtgärd och underlättat passkontrollens arbete genom att vidtaga den begärda kontrollen. Fall har dock förekommit, då officerare vägrat kontrollerna antalet passagerare undermotivering, att detta vore en sak, som de ej hade att taga befattning med. Vid dylika fall har kontrollräkningen utförts av passkontrollen, men givetvis medfört försening beträffande tågets avgångstid från Kiruna.

Beträffande omhändertagande av utlänningar.

Vid en del tillfällen har förekommit, att utländska undersåtar, som ej varit tyska undersåtar, medföljt permittenttågen. I samtliga dessa fall hava ifrågavarande utlänningar omhändertagits och avvisats, därvid de överlämnats till den tyska polispostering, som är förlagd på norska sidan. Vid dåligt väder hava omhändertagna utlänningar dock beretts husrum i Riksgränsen, där utrymme för dylikt ändamål finnes disponibelt. Avståndet från Riksgränsens anhalt till närmaste station på norska sidan - Björnfjell - är tre kilometer och vid snöstorm eller regn har det visat sig olämpligt att natttid (alla permittenttåg inkomma till Riksgränsen natttid) gående föra utlänningarna, som många gånger äro kvinnor och olämpligt klädda, till Björnfjell.

Anteckningar om avvisade utlänningar föres av passkontrollen, varjämte underrättelse meddelas Kungl. Utrikesdepartementet å det exemplar av viseringsbeskedet, som insändes till sekreterare Hägglöf i nämnda departement.

Beträffande legitimationshandling för civila resenärer, skulle här antecknas, att passkontrollen alltid påyrkat sådan legitimationshandling, som varit försedd med fotografi. Detta för att kunna hava ett fullgott signalement på vederbörande i händelse av rymning under färden genom landet. De civilas pass uppsamlas nämligen av svenske kontrollofficeren och handhaves av denne under resan. Försök att lämna permissionsedlar som legitimationshandling har alltid avvisats.

Beträffande utresekontrollen.

Tyska permittenttåg, som lämna landet vid passkontrollorten Riksgränsen, göra ej uppehåll i Kiruna, men vid den tre kilometer utanför Kiruna belägna malmbangården. Med anledning härav och med hänsyn till en återstående gångtid på över två timmar, har det ansetts mera lämpligt, att rapporterna vid förekommande fall framföras till konstapel Lundh, som alltid är anträffbar av kontrollofficerarna, enär

han är förläggningsschef för de bostadsutrymmen, som disponeras av nämnda off. cerare. Viktigare saker rapporteras därefter alltid telefonledes till undertecknad, som står i daglig telefonförbindelse med Lundh.

Kiruna den 31 december 1942.

/u./ Walter Ericson

Landsfiskalsassistent,
föreståndare för passkontrollen över Riksgränsen.